lär dig mer om disgen 8, del 24

TEXT: Ingvar Kärrdahl

Från Disgen till Disbyt och Dispo

De allra flesta DIS-medlemmar har troligen, åtminstone någon gång, loggat in och tittat i DISBYT. Däremot är det än så länge betydligt färre medlemmar som provat på DISPOS, som är den senaste och unika forskarhjälpen som DIS tagit fram.

Är du "vän av ordning" börjar du säkert undra varför jag skriver om DISBYT och DISPOS när den här serien ska handla om DISGEN. Men allt hänger ihop, fortsätt och läs, för har du startat DISGEN så är du endast ett musklick från både DISBYT och DISPOS.

Måste jag ha DISGEN för att använda DISBYT och DISPOS? Nej – det går bra för alla DIS-medlemmar att logga in från DIS hemsida – men den här artikeln handlar om hur du gör det från DISGEN.

Vad är Disbyt?

DISBYT är en databas uppbyggd av DISmedlemmar som har skickat in utdrag från sitt släktforskarprogram. DISBYT ger dig möjligheten att söka efter dina förfäder och släktingar som andra medlemmar släktforskar på. Genom att knyta kontakter kan vi byta uppgifter och hjälpa varandra.

Alla medlemmar i DIS kan bidra till DISBYT med utdrag från sitt släktforskarprogram, det vill säga, inte bara de som använder DISGEN. Ju fler som bidrar desto större möjligheter blir det att hitta andra medlemmars forskarresultat.

Vad är Dispos?

DISPOS är en smidig ingång för DIS medlemmar till släktforskningens källor vilka finns tillgängliga via Internet, andra datamedia eller i kyrkböckerna.

DISPOS bygger på den geniala idén att utnyttja den källinformation som tusentals DISBYT-deltagare tillsammans matat in via DISGEN och andra släktforskarprogram, för att sedan kunna räkna fram var källdata för ett visst årtal för en viss socken bör finnas i form av bland annat volym och sidnummer i kyrkböckerna, Genline-ID och så vidare.

Flera fönster

Som fadder och utbildare har jag lagt märke till att det hos många användare finns en överdriven ambition att, ofta Alla Dis-medlemmar kan lämna in uppgifter till DISBYT, oberoende av vilket släktforskarprogram som man använder. DISGEN har en specialfunktion för så kallat DISBYTutdrag. Inlämning från andra program görs med Gedcomexport, men även från DISGEN kan man lämna in ett utdrag med Gedcomexport. Skicka in ditt bidrag nu, du behöver inte vänta tills du är "färdig", för då blir det aldrig av!

Alla Dis-medlemmar kan använda Disbyt och Dispos med sökning och inloggning från Dis hemsida. Vårt eget släktforskarprogram Disgen har specialkoppling mot Disbyt och Dispos.

.

helt i onödan, stänga fönster som man för tillfället inte arbetar i. Dagens datorer har hög kapacitet och i de flesta fall gott om internminne. Vänj dig vid att ha flera fönster öppna samtidigt och att växla mellan dessa. Med de stora bildskärmar som också blir allt vanligare så kan flera fönster vara synliga samtidigt på skärmen. Flera öppna fönster underlättar ditt

Inställningar och sökväg från DISGEN till DISBYT.

arbete och ger mer överblick när du använder DISGEN, DISBYT och DISPOS. Om du har operativsystemet Vista i din dator kan du däremot gärna stänga av genomskinligheten, eftersom den förbrukar onödigt mycket datorkapacitet.

I nästa version av DISGEN kommer det också att bli möjligt att ha betydligt fler öppna fönster samtidigt och växla mellan dessa.

Anpassa Disgen

Nu kan du öppna DISGEN och behåll det tomma skrivbordet, med andra ord väljer du inte någon person. Gå sedan till *Inställningar > Systemet* [1]. I dialogrutan *Inställningar som rör systemet* ska du sätta en bock i rutan *Öppna DISBYT och DISPOS i externt fönster* [2]. Stäng sedan dialogrutan med knappen *OK*.

Första sökningen

Behåll fortfarande DISGENs skrivbord tomt och klicka på knappen med hän-

derna Sök i DISBYT på Internet [3]. Dialogrutan Sök i DISBYT på Internet kommer upp [4]. Skriv in ett efternamn, vilket som helst, och klicka därefter på Sök. Du kommer att få ange ditt användarnamn och lösenord, troligen två gånger, som du fått från DIS. Spara gärna dina inloggningsuppgifter så går det mycket fortare och enklare nästa gång. Nu kopplas du upp mot DISBYT och resultatet från din sökning visas i ett externt fönster [5]. En sådan här sökning i DISBYT kan du göra precis lika lätt direkt från DIS hemsida. Vid sökning från hemsidan kan du dessutom använda finesser som jokertecken och göra olika inställningar för ditt sökresultat.

Behörighetsnivåer

 Om du ej är medlem i DIS, kan du söka i DISBYT som gäst. Du kan då se vilka poster som finns, men du får inte reda på vem som har lämnat uppgifterna.

- Som medlem i DIS, får du uppgifter om en person i taget och vem som har skickat in uppgifterna.
- 2. Har du själv skickat in material till DISBYT, får du uppgifter om en familj åt gången och kan dessutom klättra vidare i släktträden.
- 3. Om du har skickat in uppgifter om minst 200 personer det senaste året, får du en bläddringsfunktion där du enkelt kan bläddra för att jämföra samma person inskickad av olika forskare. Denna funktion funkar om det finns en födelsenotis för personen.
- Om du har skickat in uppgifter om minst 1000 personer de senaste två åren, får du möjlighet att se en antavla i fyra generationer.

Några söktips

Generellt är rådet att börja med en bred sökning. Hade jag valt ett vanligare efternamn så hade det säkerligen blivit flera tusen svar. För att då minska antalet

Sökväg från DISGEN till DISBYT och ikoner i DISBYTs resultatlista.

träffar så fyller man stegvis på med fler sökkriterier. Genom att fylla i för många uppgifter från början är risken stor att man missar just den person som man söker efter. Är du ovan att söka i databaser så kan du gärna leka lite med olika sökbegrepp innan du gör en riktig sökning.

DISGEN-SÖKNING

Stäng de fönster som öppnades när du gjorde DISBYT-sökningarna. Öppna sedan en familjeöversikt i DISGEN och markera någon som vald person. Det måste alltså inte vara centrumpersonen [6]. Klicka på knappen med händerna *Sök i DISBYT på Internet* precis som vid första försöket med tomt skrivbord. Dialogrutan *Sök i DISBYT på Internet* är nu ifylld med alla aktuella uppgifter för den markerade personen i familjeöversikten. Även om den valda personen har fullständiga datumangivelser registrerade i DISGEN så görs DISBYT-sökningen endast på årtal [7]. Efter att ha fyllt i dina inloggningsuppgifter en eller två gånger får du svar i DISBYT på den person du söker. I det här exemplet har två användare lämnat in uppgifter på den sökta personen. [8]

Klicka nu på *Familj*. I bilden som visas finns allra överst uppgifter om den medlem som lagt in uppgifterna, så att du kan kontakta denne för att diskutera eventuellt gemensamma släktingar [9]. Nedanför följer en familjeöversikt för personen som du sökte. Observera att en del av uppgifterna i bild 9 endast visas för de DIS-medlemmar som uppfyller kriterierna att man lämnat in material själv (de kan klättra i träden och se flera generationer) samt punkterna nr 4 och 5 nedan. Det resultat du får vid din sökning ser därför kanske inte likadant ut.

Teckenförklaring

I anslutning till uppgifterna finns ett antal tecken och ikoner som jag förklarar helt kort. Släktforskarprogrammet DISGEN samt DISBYT och DISPOS, som är kopplade till DISGEN, är alla under ständig förbättring och utveckling. För DISGEN syns utvecklingen tydligt genom att en ny version lanseras ungefär en gång per år. Nyheterna i DISBYT och DISPOS är inte lika påtagliga eftersom alla förbättringar läggs in i programmen efterhand som de utvecklas. Bästa sättet att följa utvecklingen är att med jämna mellanrum gå in på DIs hemsida www.dis.se och där läsa om nyheterna.

 Stjärnor inom parentes visar hur omfattande underlaget i den inlämnade uppgiften är, alltså en slags kvalitetsstämpel på uppgiftens omfattning. Dessa markeringar betyder följande:

- Endast årtal finns.
- Datum finns.
- ** Källangivelse finns.
- *** Källangivelse med volymsbeteckning finns.
- **** Källangivelse med volymsbeteckning och sida finns.

Ine FamilyFinder 2.4.4 - [1825.6.4]	9400. [Halland] Monup. Fedde Vigsel.Dod. 1900	Jungen 1.1d - 10 v vikt 1 1	15				
dav Bokmärken Välj Språk/Choose Lan	guage Fonster Hjälp	14 Jan 100	ijk Utskilt Verkog	g justillringer Hjillp	-		الالد.
Oppna/Stang Sok/onster Oppna/Stang Sok/onstet Oppna/Stang MiniBiden Oppna/Stang MiniBiden	QQQ@@@ <mark>49400 285/0</mark>	Ander And r A 1760-182 Abo Hassilis er 1 (Stefs	Git	Ander Beata A 1773-1826	Persson Vin.Per A 1786-1832 Rotebåtsman	Git	Bengts Kirsti ▲ 1778-1823
Installings	DISPOS - Installinger X Stopps DISPOS-Logsingen X Value View (Verbaustergen) Value View (Verbaustergen) Value View (Verbaustergen) Value View (Verbaustergen) Dispose Montagner für cockes (Valuer) Dispose Cillueer (Verbault/LepCotal/Loce) Time) Anverd denna katelog Montagner für cockes (Valuer) Montagner für cockes (Valuer) Montagner für cockes (Valuer) OCUPIerer (Verbauft/LepCotal/Loce) Time) Anvend denna katelog Montagner für cockes Carcel	Ander son, An Född 181 k01-08 Skröd	dens* Samuel Död 1873 dare	Gill 185 i Tvðði	0-04-25 ker (N). F	Persdote odd 1820-05-3	Anna-Lenn 1. Död 1896-11-13
Shar u Arake		Född 186: 04-09 Clar (15-07) Född 186: 04-09 Clar (15-07) Formation Entransis Lindokstar: Datum 100/04/29	i Aevidstorp, St 100e/dow RB 41 9 13888eedd ell	ne dáláky	imme" Josefina je by, Statsinge (N). uterstol Ioban August Statistica Statistica Y Sak Y Arbox Y Hillo	Död 1958-01	80ws_2008.04.30 Size

Inställningar i Genline Family Finder och sökväg från DISGEN till DISPOS.

- Även om en notis har fått fyra stjärnor, som är den högsta kvalitetsnivån på uppgiften, innebär detta inte att själva uppgiften är helt korrekt. Den kan faktiskt vara helt felaktig även om källangivelsen är utförlig.
 - 3. Bok-ikonen markerar att du via DIS-POS kan få ytterligare uppgifter om källor för den här notisen. Genom att klicka på boken kommer du in i DIS-POS där du kan söka vidare. (Mer om detta senare).
 - 4. Antavlefiguren underst i huvudpersonens ruta innebär att du kommer till en antavla för personen. Denna funktion är endast tillgänglig om du har skickat in uppgifter om minst 1000 personer de senaste två åren. Du får då möjlighet att se en antavla i fyra generationer där det går att klättra vidare.
 - 5. Höger- och vänsterpil underst i rutan för huvudpersonen innebär att du kan bläddra mellan de medlemmar som lämnat in uppgifter på den här personen. Denna funktion är tillgänglig

om du skickat in uppgifter om minst 200 personer det senaste året.

6. Mer information om DISPOS finns på DIS hemsida www.dis.se > DISPOS.

Jämför uppgifterna

Klicka på vänster- eller högerpil så du ser, och kan jämföra, vilka uppgifter de olika forskarna har lämnat för den person som du är intresserad av. Kontrollera om det verkligen är rätt person eller en annan med samma namn, född samma år, i samma församling. Om du inte har pilarna kan du ändå klicka på namnet på personen och se flera poster från olika forskare.

På personerna som finns med i antavlan finns också en ikon för antavla. Genom att klicka på den byggs en ny antavla med den valda personen som huvudperson. Givetvis finns även bokikonen för de aktuella notiserna [10].

Söka i Dispos

Från DIS hemsida kan man söka direkt i DISPOS på samma sätt som med DISBYT. Bortsett från själva starten av sökfunktionen och inloggningen fungerar det sedan på samma sätt som beskrivs i den här artikeln med sökning från DISGEN.

Precis som med DISBYT går det att söka i DISPOS från ett tomt skrivbord i DISGEN. I detta fall måste sökobjektets uppgifter manuellt skrivas in i sökdialogen.

Om du ska utnyttja sökmöjligheterna i Genline från DISPOS måste Genline anpassas för detta.

Anpassa Genline

Du måste tala om för Genline vilken webbläsare du använder. När du öppnat Genline Family Finder 2 väljer du *Arkiv* > *Disposinställningar*, [11] varefter du kommer in i inställningsmenyn. Där sätter du en bock i rutan för den webbläsare som du använder [12]. Om ditt operativsystem är MS Windows XP så avslutar du med att klicka på OK.

Om din dator har operativsystemet MS Vista, behöver du kanske även skriva in sökvägen till platsen där Cookies lagras. Detta kan skilja sig mellan olika datorer,

så du måste själv leta upp den platsen. (Den sökväg som gäller för min Vistadator blir: C:\Users\Default\AppData\ Local\Temp vilket du kan ha som ledtråd [13]. Mitt förslag är att du först försöker utan att skriva in någon sökväg. Jag har själv både i XP och i Vista endast angett vilken Webbläsare som jag använder och detta fungerar utan problem.

Öppna nu en familjeöversikt i DISGEN som innehåller den person som du vill forska på med hjälp av DISPOS. Markera önskad person, som inte måste vara centrumpersonen, och klicka sedan på ikonen med en bok [14]. Sökdialogen är ifylld med aktuella uppgifter för den valda personen. Det finns möjlighet att välja vilken händelse man vill söka på. Grundinställningen är Född. Genom att klicka på nerpilen kan händelserna Döpt, Vigd, Död och Begravd väljas. Vid händelsebyte ändrar DISGEN uppgifterna för Församling, Länsbokstav och Datum. Saknas data för vald händelse blir fälten blanka. Notera att det i denna sökning finns ett fullständigt datum för vald händelse.

Jag har den här gången Emma Josefina som centrumperson [15] och klickar på bokikonen. I sökdialogen [16] kontrollerar jag att Född är vald som händelsen som jag vill söka på och klickar därefter på *Sök* vilket direkt tar mig in i DISPOS sida med uppgifter om var jag kan söka efter fler uppgifter om Emma Josefina [17]. Se bild på nästa sida.

Mer information

Längst upp till höger står det DISPOSinfo. Detta är en länk till ytterligare information om DISPOS. Eftersom DISPOS, och även DISBYT, är tjänster som ständigt utvecklas, rekommenderar jag att du med jämna mellanrum går in och ser efter om det kommit någon ny information.

Under rubriken Genlines GID-nummer till SCB-längder, ska det nummer som finns angivet där leda till sidan med Emmas födelsenotis i SCB-längden. Växla nu till fönstret med Genlines Family Finder. Här ska nu finnas ett uppslag ur SCB-längden. Om det mot förmodan inte finns där, kan du gå tillbaka till DIS- POS och klicka på knappen *Visa*. Här finns minsann en Emma Josefina [18] född 1867-02-06 - men det stämmer ju inte min Emma Josefina är född 1867-04-09. På nästa uppslag hittar jag min Emma Josefina 1867-04-09 [19]. Även om jag i detta fall kom en sida fel, så underlättar och sparar DISPOS in mycket tid.

Ny sökning i Dispos

För nästa exempel på sökning i DISPOS med utgångspunkt från DISGEN, väljer jag en helt ny person [20] och gör sökningen på födelsenotis. Den del av DIS-POS fönstret som omfattar Genlinedelen ser du i Bild 21 [21]. Utan att göra något annat växlar jag till fönstret med Genline för att titta på födelsenotisen, men här visas endast första sidan i den aktuella födelseboken [22]. Jag har alltså kommit till en bok som inte är indexerad, vilket innebär att jag måste leta vidare utan stöd av DISPOS. På sidan 285 finns Anna-Lena Persdotter [23].

Eftersom den här boken inte är indexerad kan det vara lämpligt att påbörja

Resultatlistan i DISPOS ger många länkar till olika informationskällor.

» DISPOS bygger på den geniala idén att utnyttja den källinformation som tusentals DISBYT-deltagare tillsammans matat in... «

en indexering. I DISPOS [21] väljer jag alternativet *Lägg till*. Jag fyller i de nödvändiga uppgifterna för att DISPOS ska kunna hitta denna sida nästa gång [24].

Den här boken innehöll Födda, Vigda, Döda. Det innebar att jag därefter behövde ange startsida och slutsida, för respektive avsnitt, för att indexeringen skulle bli korrekt. På detta enkla sätt kan du själv bidra till att förbättra DISPOS för alla användare.

Under rubriken *Digitala bilder på CD* [17] finns födelseboken 1863-1894 angiven och genom att klicka på Stafsinge/N kommer man till en beställningslista hos DigiArkiv [25]. (Denna födelsebok tycks inte finnas hos varken Genline, som i stället har SCB-utdraget, eller Svar) Ett klick på Digiarkiv tar mig till deras hemsida, där det också finns en länk till Arkiv Digital. Digitalt material tillhandahålls genom abonnemang eller genom köp av CD-skivor.

Att klicka på namnet under rubriken *Sök i DISBYT* visar träffarna i DISBYT, men detta genererar fler personer, eftersom denna sökning inte har begränsning till ett visst datum [26].

Register till kyrkoböcker [27] visar på ytterligare möjligheter till sökning. Här finns också möjlighet att själv bidra med uppgifter i fler register. SVAR har även skannat material som inte framgår av denna sammanställning. För att få tillgång till SVARs fullständiga material krävs abonnemang. Sökning hos SVAR sker i ganska många steg och blir därför något långsam och omständlig. Bild 28 är exempel på ett av dessa steg där den blå pilen anger att det finns skannat material. [28]

Att klicka på församlingskyrkans namn, i detta exempel Stafsinge kyrka, under *Karta* öppnar Eniros karta med aktuell kyrka utpekad.

Klickar du på länken *Lantmäteriet* kommer du direkt till avdelningen för historiska kartor. Väljer du länken Stafsinge/N kommer du till en annan kartsökning på Lantmäteriet. Jag går inte in mer på dessa ganska omfattande sökningar som skulle resultera i en stor artikel som definitivt inte ligger inom denna artikelserie om DISGEN.

Att använda länkarna till Rötters sökfunktioner tar dig direkt till sökfunktionen eller till färdig sökning när du klickar på namnet [29].

Några slutord

Du som redan provat, och du som nu för första gången söker i DISBYT och DISPOS direkt från DISGEN, ser säkert fördelarna med detta. Att enkelt växla mellan den egna forskningen i DISGEN och göra jämförelser med andra forskare, samt att ha snabb kommunikation till digitala originalhandlingar, är stora framsteg. Att lätt och enkelt kunna läsa originalhandlingarna bör på sikt även öka kvaliteten och därmed riktigheten i det egna materialet. Som forskare måste du alltid ifrågasätta en källa som du fått från någon annan, och inte okritiskt skriva in den i ditt eget släktforskarprogram. Jag vill inte säga att du inte ska använda och notera en

Länkar: Arkiv Digital www.arkivdigital.se Digiarkiv www.digiarkiv.se Genline www.genline.se Lantmäteriet www.lantmateriet.se SVAR (Svensk arkivinformation) www.svar.ra.se Sveriges Släktforskarförbund, Rötter www.genealogi.se DISCOUNT – Historiska namn www.dis.se/ discount/ Läs mer om detta på sista sidan i Diskulogen nr 78

okontrollerad källa, men du ska notera att du inte kontrollerat riktigheten i källan. Använd gärna DISGENS utmärkta notis Oforskat. Tänk också på att inte sprida vidare okontrollerade källor. Det är också min förhoppning att vi hjälps åt att kontakta uppgiftslämnaren till DIS-BYT när vi hittar felaktigheter i dennes material, vilket inte ska uppfattas som kritik, utan snarast som hjälp att själv ha rätta uppgifter om sin släkt och härkomst.

I nästa version av DISGEN (8.2) kommer vi att få en avsevärd förbättring av nuvarandekällfunktion. Liksom DISGENorter kommer DISGEN-källor att få en grundstruktur med funktionalitet liknande DISGEN-orter samt en konverteringsfunktion.

Vi har under några år vant oss vid att dra nytta av den effektiva kopplingen mot Genline. Det är min förhoppning att motsvarande möjligheter kan skapas med exempelvis SVAR, Arkiv Digital, Lantmäteriet och eventuellt andra aktörer inom vårt intresseområde. **?**